

SPLETNE PREVARE, LAŽNO AKVIZITERSTVO IN GOLJUFIJE

V času epidemije smo primorani svoje rutine in navade glede nakupov, plačevanja položnic in urejanja drugih stvari, prilagoditi ali popolnoma spremeniti. Omejenost gibanja in na drugi strani potrošniške navade ter razvade nas vodijo do vse večje uporabe spletnega nakupovanja. Prednosti, ki jih ima tovrstno nakupovanje je hiter dostop in prejem izdelka, na ta način se izognemo trgovinam in nakupovalnim centrom ter neposrednemu stiku s prodajalci. Te sisteme uporabljajo predvsem računalniško bolj "pismeni" ljudje, toda zaradi ugodnih cen in trenutne situacije so spletni nakupi vse bolj priljubljeni tudi med manj veččimi uporabniki spleta. Oboji pa so lahko, če so nepazljivi, žrtve prevare.

Pri nakupu preko spleta je potrebno preveriti za kakšen izdelek gre in če je prodajalec vreden zaupanja. Pozorni smo na ustrezno cenovno politiko, kakovosten opis izdelka, informacije o vračilu in reklamacijah ter možnosti plačila. Kolikor je mogoče uporabljamo preverjene trgovine. Še posebna previdnost gre pri nakupu zdravil, saj vse več prevarantov in lažnih akviziterjev trži izdelke, ki niso pravi, za svoj izdelek ali storitev pa zahtevajo visoko plačilo. **Zdravila nakupujemo samo v lokalni lekarni ali spletni lekarni, ki je registrirana pri pristojnih nacionalnih organih.** Čudežnih zdravil, ki bi nas varovala pred boleznijo ali ozdravila v primeru bolezni, ni.

Prodajalci spretno uporabljajo različne prodajne strategije. Njihov glavni cilj je prodaja in dobiček. Pri starejših ljudeh, po možnosti socialno in materialno ogroženih, tovrstni pristopi lahko zavedejo do te mere, da kupujejo stvari ali storitev, ki je ne potrebujejo ali pa je predraga in bo močno oskrunila mesečno pokojnino. Starostniki so kot potrošniki še posebno ranljivi in dovzetni za prevare. Prodajalci z dolgimi monologi po telefonu lahko starostnika zmedejo; nemalokrat so na začetku pogovora prijazni in ustrezljivi, kasneje pa se pritisk na starostnika lahko stopnjuje z zastraševanjem. **Najboljša preventiva je, da takšne pogovore že v začetku vljudno zaključimo ter klic prekinemo ali pa vsaj resno in pošteno razmislimo, ali izdelek res potrebujemo – če ga nismo pogrešali do sedaj, ga verjetno ne bomo tudi v prihodnje in če se stvar sliši prelepo, da bi bila res, je malo verjetno, da je resnična.**

Trenutno stisko in ranljivost starejših izkoriščajo prevaranti, ki se izdajajo za lažne prostovoljce, ponudnike paketov hrane ali prodajo zaščitnih mask, rokavic ali razkužil. Ponujajo razne storitve, pod pretvezo, da nudijo pomoč. Znano je, da je zaradi epidemije marsikatera humanitarna organizacija omejila stike s starejšimi, saj se zavedajo rizika prenosa na najbolj ranljivo skupino, zato preden sprejmete pomoč, preverite, kdo jo ponuja. **Če je oseba pri ponujanju pomoči vsiljiva, pomoč raje zavrnite ter se obrnite na katero izmed spodaj navedenih organizacij ali koga, ki ga poznate.** V kolikor zaradi slabe pokretnosti ali onemoglosti potrebuje prevoz k zdravniku, se obrnite direktno nanj, da presodi potrebnost obiska in tip prevoza. Nujna stanja in prevoze še vedno pokrivajo reševalni prevozi. Zavedati se moramo, da so izredne razmere, ranljivost in nemoč tudi priložnost za lopove. **Nikoli neznancu ne izročimo svojih osebnih dokumentov ali bančne kartice, zavračajmo prodajo od vrat do vrat, saj so izdelki (maske, rokavice, razkužila, zdravila) nepreverjeni.** V kolikor potrebujemo storitev ali izdelek se obrnemo na ljudi, ki so nam blizu, ki jim zaupamo ali pa se obrnemo na lokalne ponudnike prostovoljske pomoči: Civilna zaščita, Karitas, Rdeči križ ali CSD.

Sara Schwarzmann, Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje

